

Artsen van UZ Leuven voerden al meer dan 1.400 longtransplantaties uit. Rechts: thoraxchirurg prof. dr. Laurens Ceulemans. © UZ Leuven

“Het blijft magisch als donorlong weer tot leven komt”: artsen van UZ Leuven voerden al ruim 1.400 longtransplantaties uit

In België vinden ieder jaar zo'n 110 longtransplantaties plaats. “Bij de meeste patiënten zijn de longen zwaar ziek en is een transplantatie levensreddend”, weet thoraxchirurg prof. dr. Laurens Ceulemans (UZ Leuven). Welke longproblemen leiden het vaakst tot een transplantatie? Welke donoren komen in aanmerking? En wat kan je zelf doen om je longen gezond te houden? Ceulemans: “Vorig jaar hebben we de longen van een 94-jarige aan iemand van 65 jaar gegeven.”

Isolde Van Eenoooghe 07-05-24, 11:00

“De longen zijn een vitaal orgaan. Ze voorzien het lichaam van zuurstof en verwijderen afvalstoffen, zoals koolstofdioxide. Vooral de longblaasjes spelen hierbij een belangrijke rol”, schetst prof. dr. Ceulemans. “De longen beginnen bij iedereen vanaf de leeftijd van 25 jaar achteruit te gaan. Ze verliezen aan elasticiteit – omdat de longblaasjes wat uitzetten en samensmelten – én er ontstaan meer ontstekingsreacties. Bovendien kunnen de longen geen extra longblaasjes aanmaken. Eenmaal ze kapot zijn, is de schade onherstelbaar.”

“Wereldwijd vinden jaarlijks 4.500 à 5.000 longtransplantaties plaats, waarvan ongeveer 110 in België. In ons land zijn er vier gespecialiseerde centra, waarvan het centrum in Leuven zo'n 65 procent van de transplantaties voor zijn rekening neemt. We hebben als transplantteam intussen meer dan 1.400 longtransplantaties uitgevoerd, maar het blijft een magisch moment wanneer de donorlongen zich opnieuw met lucht vullen en roze kleuren.”

Wanneer heeft iemand een longtransplantatie nodig?

“Bij de meeste patiënten zijn de longen zwaar beschadigd door chronische ziekte en is een longtransplantatie levensreddend. Maar ook mensen van wie we de levenskwaliteit met een transplantatie sterk kunnen verbeteren – bijvoorbeeld omdat ze continu zuurstof nodig hebben en niet meer buiten kunnen komen – staan op de wachtlijst. De longartsen verwijzen deze patiënten door.”

In ons centrum proberen we ervoor te zorgen dat niemand op de wachtlijst sterft.

-Laurens Ceulemans

“De grootste groep longtransplantpatiënten heeft een chronische, obstructieve longaandoening of **COPD**. Ze hebben een chronische vernauwing van hun luchtwegen, wat meerdere oorzaken kan hebben, zoals roken, luchtverontreiniging of een genetische aandoening. Ongeveer de helft van de patiënten die een longtransplantatie heeft ondergaan, had COPD-longen. De patiënten komen wel enkel in aanmerking als ze minstens zes maanden met roken zijn gestopt. Mijn filosofie is dat iedereen een tweede kans verdient.”

“Een tweede groep zijn patiënten met een restrictieve longaandoening of **longfibrose**. Bij deze mensen zijn de longen verlittekend, waardoor ze niet goed meer kunnen uitzetten. Zo hebben we in het centrum in Leuven transplantaties gedaan bij drie covidpatiënten van wie de longen waren verlittekend. Ook duivenmelkers krijgen soms longfibrose, doordat het fijne stof van de duivenstoelgang in de longen terechtkomt en tot ontstekingsreacties kan leiden. Hetzelfde zien we bijvoorbeeld ook bij mensen uit de metaalnijverheid die kleine metaalpartikeltjes inademen.”

“De derde groep zijn patiënten met **mucoviscidose**, maar hen zien we steeds minder. Die mensen zijn doorgaans goed geholpen met de nieuwe medicatie die op de markt is. Tot slot zijn er nog de patiënten met **pulmonale vasculaire aandoeningen**. De longen bevatten veel bloedvaten en een aandoening aan de bloedvaten kan ook tot een longtransplantatie leiden.”

In België heb ik nog nooit iemand gezien van wie de longen enkel wit-roze zijn.

-Laurens Ceulemans

Haalt elke patiënt die in aanmerking komt voor een transplantatie ook de wachtlijst?

“Iedereen die in aanmerking komt voor een longtransplantatie moet eerst een aantal testen ondergaan. Daar zitten ook psychologische testen tussen, zodat we zeker zijn dat de patiënt de procedure aankan. Wie door de selectie raakt, komt op de wachtlijst terecht na een multidisciplinair overleg. De gemiddelde wachttijd was voor de covidpandemie acht maanden, maar ligt nu tussen de tien en twaalf maanden. Hierbij houden we ook rekening met de urgentie. Hoe beter je nog bent, hoe langer je op de wachtlijst zal staan. Zo proberen we er in ons centrum voor te zorgen dat niemand op de wachtlijst sterft. Via het Eurotransplant-netwerk delen we ook organen met zeven andere Europese landen. De wachtlijst is dus internationaal.”

Welke donorlongen komen in aanmerking?

“De Belgische wetgeving zegt dat elke Belg orgaandonor is, tenzij hij dat tijdens zijn leven anders heeft aangegeven. We nemen natuurlijk geen organen weg zonder toestemming van de familie. Maak orgaandonatie bespreekbaar met je familie zodat ze weten wat je wens is wanneer je sterft. Je kan je ook altijd expliciet als orgaandonor laten registreren.”

© 2024 MUCO VERENIGING. ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN.

"Bij harddode donoren moeten we snel te werk gaan", legt professor Laurens Ceulemans uit © UZ Leuven

"Elke long wordt aangeboden. Ons team beslist daarna of het om een kwaliteitsvolle long gaat. Veel donoren zijn hersendood, maar worden kunstmatig in leven gehouden. Bij harddode donoren moeten we snel te werk gaan, omdat bij een lichaamstemperatuur van 37 graden Celsius een versnelde weefselafbraak optreedt. Slechts twintig procent van de aangeboden longen kunnen we voor een transplantatie gebruiken. De longen zijn blootgesteld aan de buitenwereld en krijgen heel wat te verduren. In België heb ik nog nooit iemand gezien van wie de longen enkel wit-roze zijn. Iedereen heeft wel wat zwarte partikels door luchtverontreiniging."

"Een oudere donorleeftijd hoeft geen belemmering te zijn. Donoren boven de 70 jaar doen het minstens even goed als jongere personen, maar in de oudere leeftijdszone zijn we wel nog selectiever. Vorig jaar hebben we de longen van een 94-jarige donor aan iemand van 65 jaar gegeven. Die donor had een heel gezond leven geleid, waardoor de biologische leeftijd van zijn longen lager dan zijn kalenderleeftijd lag."

Hoe verloopt zo'n transplantatie?

"Wie op de wachtlijst staat, kan plots opgebeld worden met het nieuws dat er ergens in Europa een geschikte donor is gevonden. De patiënt komt dan naar het centrum en wordt meteen op de transplantatie voorbereid. Daarna is het afwachten tot ons team het licht op groen zet. In tachtig procent van de gevallen kunnen we het orgaan gebruiken."

De revalidatie kan weken tot maanden duren, maar start al meteen na de transplantatie.

-Laurens Ceulemans

“Bij 95 procent van de patiënten worden beide longen vervangen, want meestal zijn alle twee de longen ziek. Als we slechts één long vervangen, komt de gezonde donorlong na verloop van tijd onder druk te staan. Tijdens de operatie maken we de borstkas open, maar houden we het borstbeen intact. We maken onder elke borst een snede en kunnen zo de borstkas openrekken. Daarna halen we één long eruit en plaatsen we de donorlong erin. Vervolgens doen we hetzelfde bij de andere long. Bij ongeveer één op de vier patiënten kan de tweede long het ademhalingswerk niet overnemen en moeten we een hartlongmachine inzetten. Een longtransplantatie duurt meestal tussen de zes à twaalf uren.”

“De revalidatie kan weken tot maanden duren, maar start al meteen na de transplantatie. Ook vooraf gaan de patiënten al revalideren, zodat ze zo fit mogelijk aan de operatie starten. Deze patiënten krijgen onder meer ademhalingskinesitherapie, maar er wordt ook gewerkt aan de opbouw van kracht en conditie. Ook de juiste voeding is belangrijk. Stap voor stap kunnen de meeste mensen naar een normaal gezins- en professioneel leven terugkeren.”

Welke complicaties zijn mogelijk?

“Na de transplantatie bestaat onder meer de kans dat het lichaam de donorlongen probeert af te stoten. De longen en darmen zijn de enige organen die in contact staan met de buitenwereld. Hierdoor worden ze continu blootgesteld aan microben, zoals bacteriën, virussen en schimmels. Het immuunsysteem heeft zich aangepast en is daar veel alerter dan bij andere organen. Na een longtransplantatie moeten we dat immuunsysteem temperen met medicatie, maar dat maakt de patiënten natuurlijk vatbaarder voor infecties en tumoren. Vijf jaar na de transplantatie is de gemiddelde overlevingskans 50 à 60 procent. In Leuven is dat 75 procent en na tien jaar 50 procent.”

Wie stopt met roken, verkleint de kans op tumoren. Ook de longblaasjes die nog niet kapot waren, kunnen zich nog herstellen.

-Laurens Ceulemans

Tot slot: wat kan je doen om je longen gezond te houden?

“Probeer alle mogelijke inhalaties – onder meer van tabak, cannabis en andere irriterende stoffen – te vermijden. Elke inhalatie kan een schadelijk effect met zich meebrengen. Het verouderd de longen, maakt longblaasjes kapot en kan de ontwikkeling van longtumoren stimuleren. Wie bijvoorbeeld stopt met roken, verkleint opnieuw de kans op tumoren en ook de longblaasjes – die nog niet kapot waren – kunnen zich nog herstellen.”

“Kies ook voor een gezonde levensstijl. Een evenwichtige voeding versterkt het immuunsysteem en zorgt voor minder kans op overgewicht. Zo kunnen de longen zich maximaal ontwikkelen en openrekken. Bovendien draagt een actieve levensstijl met veel beweging bij tot een grotere longinhoud. Drink ook voldoende, zodat de slijmen goed gehydrateerd blijven en je partikels makkelijker kan ophoesten.”